

johdosta tämän istunnon loppuosasta ensi keski-
viikkoon asti sekä ed. H. I. Linna yksityisten
asiain takia tämänpäivän istunnosta.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Korkeimman vallan haltijan P. E. Svinhufvud-
in kirjelmä, jossa hän ilmoittaa luopuvansa toi-
mestaan siihen kuuluvine valtuuksineen, jotta
Eduskunta voisi valita Kenraali, Vapaaherra
Gustaf Mannerheimin Suomen Valtion-
hoitajaksi.

esitellään.

Sihteeri lukee kirjelmän:

„Suomen Eduskunnalle.

Sittenkun Eduskunta 26 p:nä marraskuuta
1917 uskoi minulle Senaatin puheenjohtajan toi-
men ja päätöksellään 18 p:nä viime toukokuuta
valtuutti minut käyttämään korkeinta hallitus-
valtaa, mikäli tuota valtaa sitä ennen ei oltu siir-
retty Senaatin Talousosastolle, saan täten, jotta
Eduskunta voisi valita Kenraalin Paroni Gustaf
Mannerheimin Suomen valtionhoitajaksi, luopua
mainitusta toimestani siihen kuuluvine valtuuk-
sineen ja toivon, että Eduskunta hyväksyy luopu-
miseni. Helsingissä 10 p:nä joulukuuta 1918.

P. E. Svinhufvud.”

Puhemies: Tämän kirjelmän johdosta
puhemiesneuvosto äänestyksen jälkeen ehdottaa

että Eduskunta päättäisi hyväksyä korkeim-
man vallan haltijan P. E. Svinhufvudin luopumi-
sen sekä päättäisi valtuuttaa kenraali, vapaaherra
Carl Gustaf Emil Mannerheimin valtionhoita-
jana käyttämään korkeinta valtaa mikäli sitä ei
tätä ennen ole siirretty valtioneuvoston käytettä-
väksi; sekä

että Eduskunta päättäisi valtuuttaa valtio-
neuvoston käyttämään mainittua valtaa kunnes
vapaaherra Mannerheim on saapunut maahan.

Keskustelu:

Ed. Alkio: Olen puhemiesneuvostossa koet-
tanut vaikuttaa siihen suuntaan, että entisen kor-
keimman vallan haltijan ero ja uuden vaali käsi-
teltäisiin eri asiana. Puhemiesneuvosto on kui-
tenkin äänestyksen jälkeen päättänyt, että ne
käsitellään yhtenä ja samana asiana. Kun mi-

nulla ei ole mitään toiveita siitä, että ehdotus
täällä uudistettuna aiheuttaisi toisellaisen tulok-
sen, nimittäin että eduskunta suostuisi käsittele-
mään nämä asiat erikseen, täytyy minun tästä
ehdotuksesta luopua ja sen sijaan itse vaalia kos-
kevaan asiaan nähden lausua seuraavaa.

Kun eduskunta kokoontui marraskuun alussa,
tehtiin ryhmien kesken hallituksen tietien sopi-
mus siitä, että oli ryhdyttävä neuvotteluihin
Kenraali Mannerheimin kanssa hänen valitsemi-
sestaan korkeimman vallan käyttäjäksi. Maalais-
liittolaiset suostuivat tähän siinä toivossa että
maan vaikean tilanteen johdosta hallitus viipy-
mättä valmistaisi tilaisuutta siihen että myöskin
me voisimme saada esittää ehtomme, joilla saat-
taisimme ryhtyä tämän vaalin toimittamiseen.
Nyt on kulunut kuukausi, hallitus on sillä välin
jo vaihtunutkin, mutta nykyinen enempää kuin
edellinen hallitus ei ole valmistanut meille mitään
tilaisuutta neuvotteluihin. Sitävastoin esitetään
entisen korkeimman vallan haltijan ero ja uuden
valitseminen yhteenkytkettynä erottamattomana
kokonaisuutena. Kun ehdotus näiden asiain erot-
tamisesta ei saanut kannatusta ja vaali tulee siis
toimitettavaksi samalla kun nykyiselle korkeim-
man vallan käyttäjälle myönnetään hänen pyy-
tämänsä ero, pyydän saada esittää valitsemisen
ehtoina seuraavat perustelut.

Uudet vaalit ovat ehdottomasti julistettavat
viipymättä toimeenpantaviksi ensi maaliskuun 1
päivänä. Tämän pidän maamme sisä- ja ulko-
politiikan kannalta ensimmäisenä ehtona, katsoen
ajan levottomuuteen ja poliittisten tilanteiden
nopeaan vaihteluun. On välttämätöntä ettei halli-
tus saa ryhtyä minkäänlaatuiseen hyökkäys-
sotaan ilman eduskuntaa kuulematta.

Suomea tavalla tai toisella rasittavat sopimuk-
set ulkovaltojen kanssa on alistettava eduskunnan
hyväksyttäväksi.

Kuninkuuden valtaan saattamiseksi maassa
tapahtuneen vaalin perusteella, tai muuten, ei
korkeimman vallan haltija ja hallitus saa ryhtyä
mihinkään toimenpiteeseen vaan ovat hallitusmuo-
toa ja sen toteuttamista koskevat päätökset jätet-
tävät sen eduskunnan tehtäviksi, joka kokoontuu
uusien vaalien jälkeen.

Nämä perusteet sitovina huomioon ottaen pyy-
dän kunnioittaen eduskunnan päätettäväksi eh-
dottaa

että eduskunta päättäisi hyväksyä
senaattori Svinhufvudin luopumisen ja
päättäisi valtuuttaa Kenraali Mannerhei-
min käyttämään korkeinta valtaa ylempänä
mainituilla ehdoilla muuten, mikäli

se ei ennen annettujen asetusten mukaan ole valtioneuvoston käytettävänä; niinkään

että valtioneuvosto tulee kenraali Mannerheimin ulkomailla oleskelun aikana kävttämään sanottua valtaa perusteluissa mainituilla ehdoilla.

Ed. Luopajarvi: Pyydän kannattaa ed. Alkion ehdotusta.

Ed. Paasivuori: En voi hyväksyä sitä, että nämä kaksi asiaa on kytketty yhteen, vaan olisi ne erotettava toisistaan. Mitä tulee Svinhufvudin eronpyyntöön, siihen kyllä suostuisin, mutta uuden valtionhoitajan valitsemisen ehdotaisin pantavaksi pöydälle seuraavaan istuntoon.

Puhemies: Pyydän että ed. Alkio jättäisi kirjallisesti ehdotuksensa.

Ed. Juutilainen: Pyydän saada merkitä pöytäkirjaan vastalauseen sitä menettelyä vastaan, että eroava valtionhoitaja P. E. Svinhufvud melkein itsevaltaasti määrää seuraajansa ilman että eduskunta saa erillisenä asiana määrätä korkeimman vallan hoitajan.

Ed. Huttunen: Puhemiesneuvoston ehdotus, että nämä molemmat asiat käsiteltäisiin yhdessä, tuntuu minusta luonnottomalta, enkä voi siihen yhtyä. Pidän aivan oikeana vetoamisen eduskuntaan kun puhemiesneuvosto ei ole ollut asiassa edes yksimielinen. Kannatan senvuoksi ed. Paasivuoren ehdotusta, että asia käsitellään erillisenä ja vaalia koskeva kysymys otetaan esille seuraavassa istunnossa.

Puhemies: Kun ed. Paasivuoren ehdotus, jota on kannatettu jos se hyväksyttäisiin, keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, kehoitan seuraavia puhujia lausumaan ajatuksensa ainoastaan tästä ehdotuksesta.

Ed. Lantto: Kun asia on saanut toisen käänteän, niin luovun.

Ed. Nevanlinna: Pyysin puheenvuoroa itse asiasta.

Ed. Niukkanen: Minusta puhemiesneuvoston ehdotus on valtiopäiväjärjestyksen vastainen...

Puhemies, keskeyttäen: Pyydän että puhuja lausuu ajatuksensa ainostaan pöydällepanosta.

Puhuja jatkaa: Minusta myöskin nämä ehdotukset ovat sitä laatua, että ne olisi erotettava ja että asiasta olisi päätettävä erikseen. Eduskunta yleensä lienee siitä yksimielinen, että Senaattori Svinhufvudin eronpyyntöön voidaan suostua, mutta tämä toinen asia, joka on kytketty sen asian yhteyteen, on sellainen, että sitä voisi harkita ja senvuoksi voim yhtyä siihen, että asia pantaisiin pöydälle.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Paasivuori ed. Huttusen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Selostus myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä äänestää „jaa;” jos „ei” voittaa on ed. Paasivuoren ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 91 „jaa-” ja 12 „ei-” ääntä.

Eduskunta on siis päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Puheenvuoron saa:

Ed. Estlander: Då ldgm Alkios förslag äsyftar beslut uti ärenden, där erforderligt initiativ icke föreligger och vilkas behandling icke heller skulle ske i enlighet med L. O., kan jag icke annat finna än att ldgm Alkios förslag icke kan ställas under omröstning.

Ed. Nevanlinna: Jos käsitin edustaja Alkion oikein, niin hän väitti entisen ja nykyisen hallituksen olevan syypään siihen että niihin neuvotteluihin kenraali Mannerheimin kanssa, joista hän puhui, ei ole päästy. Tämä syytös ei nähdäkseni ole oikeutettu. Ne neuvottelut, jotka oli tarkoitus saada käyntiin, kun eduskuntaryhmit tekivät asiasta sopimuksensa, oli luonnollisesti eduskuntaryhmien pidettävä kenraali Mannerheimin kanssa. Ne eivät olleet tarkoitetut hallituksen asiaksi, jolla ei niiden kanssa voinutkaan olla mitään tekemistä. Että näihin neuvotteluihin sanan varsinaisessa merkityksessä ei ole saatu tilaisuutta, siihen edustaja Alkio hyvin tietää syyn. Se on se, että kenraali Mannerheim ei ole

tähän asti voinut saapua maahan ja että nämä neuvottelut olivat sitä laatua, että niitä oli mahdollista käydä ainoastaan suullisesti.

Ed. Alkio: Ed. Nevanlinnan lausunnon johdosta pyydän vaan saada sanotuksi, kun hän väitti, että neuvottelut olivat luonnollisesti eduskuntaryhmien eikä hallituksen suoritettavat, että koko tämä sovitteluneuvottelu pantiin alulle hallituksen toimesta. Kun eduskuntaryhmät olivat tähän sopimukseen päässeet, niin ed. Nevanlinna ryhmien välisen valtuuskunnan puheenjohtajana otti asiakseen ilmoittaa sovittelun tuloksista hallitukselle. Senjälkeen ed. Nevanlinna ilmoitti että hallituksen puheenjohtaja, valtionhoitaja oli ilmoittanut kiitollisuutensa että tähän sovintoon oli päästy, ja sen jälkeen oltiin kaikin kai yksimielisiä siitä, että hallitus johtaisi niihin keskusteluihin ja neuvotteluihin, jotka olivat kyseessä. Jos asia on sillä tavoin kuin ed. Nevanlinna väitti, niin kyllä ainakin minun täytyy rehellisesti sanoa että meidät on sitten johdettu aivan väärään käsitykseen.

Ed. Paasivuori: Kun äsken tehtiin semmoinen päätös kuin siitä tuli, että asiaa ei pantu pöydälle, niin minä ilmoitan, että vastustan Mannerheimin valitsemista valtionhoitajaksi tai toisin sanoen Suomen kuninkaaksi.

Ed. Huttunen: Puolestani en vastusta nykyisen valtionhoitajan Svinhufvudin eronpyyntöä. Kernaasti suostuisin siihen. Mutta tahtoisin asettaa kyseenalaiseksi, onko meillä tällä kertaa tärkeämpi uuden valtionhoitajan valitseminen kuin uuden hallituksen muodostaminen? Mielestäni on asema maassa semmoinen, että sen pitäisi asettaa edustajien vastattavaksi vakavassa mielessä tämän kysymyksen. Todellakin me tällä hetkellä kaipaamme maassa sellaista hallitusta, joka olisi muodostettu ehdottomasti ja jyrkästi tasavaltalaisella ja kansanvaltaisella pohjalla, sellaista hallitusta, joka johdonmukaisesti, tinkimättömästi ja horjumattomasti voisi noudattaa ohjelmaa, joka kokoaisi tämän kansan hajalla olevat rivit, sellaista ohjelmaa, joka olisi omansa parantamaan kansalaissodan iskemiä haavoja tähän kansaan, tyydyttämään intohimojen kuohuvia myrskyjä kansan syvien rivien keskuudessa, kohoittamaan tehokkaalla tavalla nääntyvää ja hädänalaista työväenluokkaa valtiollisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa suhteessa, eli toisin sanoen, hallitusta sellaisella ohjelmalla, jonka tarkoituksena olisi ei ainoastaan sanoissa vaan myös

teoissa saada aikaan yhteiskunnallista ja kansalaisrauhaa, jota me niin kipeästi kaipaamme.

Mitä tulee nykyiseen hallitukseen, se on ollut eroavan valtionhoitajan nimittämä, eikä tämä hallitus voi tällä hetkellä vastata kansan valtavan enemmistön kaipua, eikä edes nykyisen eduskunnankaan keskuudessa vallitsevia voimasuhteita.

Hallituksemme on nimitetty samanlaisessa yksinvaltaisessa hengessä kuin oli se valtionhoitajan kirjelmä, joka tämän istunnon alussa eduskunnalle esitettiin. Nykyinen hallitus ei ole ollenkaan parlamentaarinen, jota sen kuitenkin tulisi olla. Jos se olisi sitä ollut ja jos se olisi tahtonut sellaista ohjelmaa noudattaa ja jos valtionhoitaja olisi myös ollut sellaisen ohjelman takana, niin hallituksen ensimmäisiä velvollisuuksia olisi, nähdäkseni, ollut alkeellisimpien parlamentaaristen menettelytapojen mukaan esitellä itsensä eduskunnalle, ilmoittaa mitä ohjelmaa se aikoo lähimmässä vastaisuudessa tulla noudattamaan ja tiedustaa, suostuuko eduskunta kannattamaan sitä yhteistyössä esitetyn ohjelman toteuttamiseksi? Jos hallitus olisi tahtonut vastata nykyhetken suuria vaatimuksia, olisi sen, minun nähdäkseni, ensimmäisenä tehtävänään täytynyt pyytää eduskunnalta takaisin edellisen hallituksen eräitä tärkeitä esityksiä, kuten esitykset painolaista, yhdistymislaista, oppivelvollisuuslaista ja kunnallislajeista, jotka yhä vielä ovat eduskunnassa valmisteltavina, nähtävästi siinä mielessä, että ne myöskin lopullisesti tällä istuntokaudella voidaan hyväksyä. Hallituksen toiminta samoin kuin valtionhoitajan erikoisasema on ollut poikkeuksellista, ja johtunut poikkeuksellisista oloista, joissa olemme olleet. Valtionhoitaja valittiin viime toukokuussa juuri päättyneen verisen kapinan jälkeen, oloissa, jolloin ei suinkaan mikään mielenmaltti eikä järkevä ajattelu vaan kiihko oli vallitsemassa. Jo silloin epäiltiin tämän eduskunnan erinäisissä piireissä, oliko viisasta myöntää Svinhufvudille niin laajoja valtuuksia, joita eduskunnan päätöksellä hänelle kuitenkin myönnettiin. Minä luulisin, että niillä piireillä, jotka olivat sitä mieltä ja jotka ovat vakaantuneet siinä käsityksessä, olisi nyt tilaisuus tämä erehdys korjata. Se tapahtuisi sillä tavalla, että eduskunta nyt, poiketen viime toukokuussa tekemästään päätöksestä, päättäisi palata samaan tilaan, mikä oli vallalla ennen kansalaissotaa maassamme, se on siihen asiain tilaan, että eduskunta itse käyntelee korkeinta valtaa valtioneuvoston hoitaessa samaan aikaan toimeenpanevia tehtäviä. Voitaneeko huomauttaa tässä piilevän valtalin ajatuksen, mutta kun viime

vuonna eduskunta verrattain yksimielisesti saattoi asettua tämän ajatuksen kannalle, niin voisi se nyt hyvällä syyllä korjata viime kevätkesällä tekemänsä virheen ja hyväksyä jälleen tämän kannan.

On selvää, ettei sellainen järjestely, että eduskunta tulisi käyttelemään korkeinta valtaa, tulisi olemaan nysyvää laatua. Niin pian kuin uusi hallitusmuoto olisi säädetty, ja sehän on kai lähimpien aikojen tehtävä, eduskunta luonnollisesti siirtäisi erinäisiä osia korkeimmasta vallasta maan hallitukselle; missä laajuudessa, missä rajoissa, se olisi uuden hallitusmuodon säännösteltävänä. Tämä järjestely siis, että eduskunta käyttelisi korkeinta valtaa ja luopuisi tällä kertaa uuden valtionhoitajan vaalista, tulisi olemaan vain väliaikainen. Siinä mielessä rohkenen ehdottaa eduskunnalle seuraavaa: että eduskunta päättää siihen saakka, kunnes uusi hallitusmuoto on säädetty, itse käyttää korkeinta valtaa, joka nyt on kuulunut valtionhoitajalle: toimeenpaneva valta siirtyy valtioneuvostolle, jonka jäsenet eduskunta asettaa ja erottaa.

Ed. Setälä: Ed. Alkion lausunnon johdosta pyytäisin saada väärinkäsitysten välttämiseksi sanoa, ettei eronneella hallituksella semmoiseen ole ollut mitään tekemistä ryhmien välisen neuvottelujen aloittamisessa eikä johtamisessa. Sen jälkeen kuin neuvottelut olivat tapahtuneet, ei nyt eronneella hallituksella ollut muuta tehtävää kuin odottaa, että se niin pian kuin mahdollista saisi toivomansa eron.

Ed. Alkio: Edellisen lausunnon johdosta pyydän vain todeta, että ainakin sitten näyttää olleen tavattoman pitkälle menevää väärinkäsitystä. Hallituksella on ilmoitettu olleen sähkösanomavaihtoa kenraali Mannerheimin kanssa hänen valitsemisestaan Suomen korkeimman valtan hoitajaksi. Tämä on ilmoitettu ryhmien välisessä delegatsioonissa. Edelleen hallitus pyysi puolitoista viikkoa takaperin ryhmien lupaa saada sähköttää kenraali Mannerheimille, että hänen vaalinsa on varma. Tätä lupaa eivät maalaisliiton eduskuntaryhmän edustajat ole antaneet. Sitä ei ole annettu siitä syystä, että sopimuksessa mainittuihin neuvotteluihin ei ole päästy. Hallituksen puolelta on ilmoitettu, että siihen ei ole ollut mahdollisuuksia syyllä, joita en katso tässä nyt tarpeelliseksi esiintuoda. Mutta kyllä asia on ollut niin, että eduskuntaryhmien ja kenraali Mannerheimin välillä on keskusteluita johtanut hallitus ja että me olemme käsittäneet niin, että hallitus on pitänyt myös huolen siitä, että

hallitukselle esitetty ryhmien välinen sopimuskirja on tullut kenraali Mannerheimin tietoon. Ja että se on tullut hänen tietoonsa, siitäkin on annettu tälle ryhmien väliselle valtuuskunnalle asiallisesti tieto ja että Mannerheim on hyväksynyt sen. Sovintoehtojen 1 §:ssä sanotaan: „Kenraali Mannerheimin kanssa ryhdytään neuvotteluihin hänen valitsemisestaan valtionhoitajaksi.” Kun kerran hallitus, joka oli ryhtynyt välittämään tätä keskustelua, tiesi sen, että on olemassa ehtoja tämän vaalin toteuttamiselle, on hallitus lyönyt velvollisuutensa laimin, ellei se ole hoitanut asiaa niin, että kenraali Mannerheim olisi aikansa tullut saamaan tietää, mitkä ne ehdot ovat, joita esim. maalaisliittolaiset vaaliin nähden asettavat.

Ed. Setälä: Tahtoisin huomauttaa edellisen lausunnon johdosta, että kysymys kenraali Mannerheimin vaalista Suomen valtionhoitajaksi pantiin alulle ryhmien puolelta. Senjälkeen on kyllä ollut sähkösanomain vaihtoa ulkoasiainministeriön ja kenraali Mannerheimin välillä asioista, jotka ovat johtuneet niistä tehtävistä, mitä kenraali Mannerheimilla on ollut.

Ed. Alkio: Keskustelu ryhmien välisen valtuuskunnan ja hallituksen välillä aloitettiin senaatin istuntosalissa ja sen pani vireille hallitus.

Ed. Nevanlinna: Ed. Alkiolla on se valitettava tapa, että hän sekoittaa yhteen mitä erilaisimpia asioita. On tietysti aivan oikein, että ryhmien välisistä neuvotteluista lähinnä niiden tuloksista, annettiin tieto valtionhoitajalle. Niinkään annettiin valtionhoitajan tietää, että ryhmät toivoisivat, että kenraali Mannerheim mahdollisimman pian saapuisi maahan, jotta ryhmät voisivat käydä hänen kanssaan paljon puhuttuihin neuvotteluihin. Valtionhoitaja piti huolen siitä, että tämä eduskuntaryhmien toivomus sähkötettiin kenraali Mannerheimille. Tuli vastaus, että hän ei voi oitis saapua. Valtionhoitaja oli riin ystävällinen ja toimitti tämän tiedon eduskuntaryhmien väliselle valtuuskunnalle. Millä tavalla näin ollen hallitusta voi sanoa syyppääksi siihen, ettei ole päästy niihin neuvotteluihin kenraali Mannerheimin kanssa, joista ed. Alkio niin paljon puhuu, se on käsittämätöntä.

Ed. Setälä: Edellisen puhujan lausunnonsta kaiketi jo selviää, että ed. Alkio puheessaan on myös sekoittanut valtionhoitajan ja hallituksen, jotka kai ovat eri asioita. Että valtionhoitaja on ystävällisesti ollut tässä eduskuntaryhmien ja

kenraali Mannerheimin välittäjänä, se kaikei ei oikeuta tekemään minkäänlaisia moitteita eronnutta hallitusta vastaan.

Ed. Alkio: Tämä keskustelu alkaa saada koko lailla huvittavan luonteen. Ensinnäkin ed. Nevanlinna tahtoo puhdistaa tässä hallituksen kaikista laiminlyönneistä, jonka jälkeen hän itse tulee syntipukiksi, sillä hän on eduskuntaryhmien välisen valtuuskunnan puheenjohtaja, se välikäsi, joka on toiminut tietojen välittäjänä tämän valtuuskunnan ja hallituksen ja näin ollen myöskin Mannerheimin välillä. Näin olemme saaneet siis tämän keskustelun kautta lopultakin puserretuksi selville, että, jollei tässä ole ollut tarkoituksellista asiain peittämistä, niin se on ollut jonkunlaista taitamatonta asiain hoitoa, joka on ehkä johtunut siitä, että ed. Nevanlinna ei ole ollut niin tärkeätä saada näistä sopimusehdoista sopia aikanaan, kuin se olisi ollut meikäläisistä. — Mitä sitten tulee ed. Setälän tiedonantoon, kuulen nyt, että tässä asiassa on ollut hallituksella ja korkeimman vallan pitäjällä, senaattori Svinhufvudilla aivan eri politiikka, että he lisäksi eivät ole kumpainkaan suhtautuneet asiaan asiallisina, sekä että hallituksella ei ole ollut asiassa mitään tekemistä ja että senaattori Svinhufvud on vain hyväntahtoisesti tarjoutunut eduskuntaryhmien välittäjäksi, asianajajaksi! Ei asia ole tällä tavalla ollut ennen käsitettävissä. Ja minä pyydän, että tällaista asiain kääntelemistä eduskunnassa vastedes vällettäisiin.

Ed. Juutilainen: Ed. Setälä sekoittaa myöskin sen hallituksen toimet, johon hän kuului, ja sen hallituksen toimet, johon hän ei kuulu, toisiinsa. Mikäli ed. Alkio aikaisemmassa lausunnossaan mainitsi, on nykyisen hallituksen pääministeri Ineman ollut sähkösanomain vaihdossa Mannerheimin kanssa, ja siitähän tässä on kysymys. Vai tahtooko ed. Setälä täällä esiintyä vielä nykyisen hallituksen asianajajana!

Ed. Niukkanen: Minä en tahdo sekaantua asian tähän puoleen. Kuningashommissa on aina jotakin salaperäistä. Mutta tahdon merkitä vastakkaisen käsitykseni asian käsittelyjärjestyksen vastaan, koska se ei ole valtiopäiväjärjestyksen mukainen. Valtiopäiväjärjestyksen 30 §:ssä sanotaan: „Älköön erilaatuisia asioita pantako yhteen kirjoitukseen.” Ja jos entisen korkeimman vallan käyttäjän erottaminen ja uuden valitseminen eivät ole erilaisia asioita, niin sitte ei erilaista ole mikään. Nähtävästi tarkoituksellisesti tahdotaan

tässäkin valmistaa perustaa sellaiselle tulkinnaalle, että edellinen valtionhoitaja saisi määrätä jälkeläisensä, kytkemällä erottamisensa uuden valitsemisen kanssa yhteen, ja se ei ole sopusoinnussa sen kanssa, että valtionhoitajat ovat eduskunnan asetettavissa ja erotettavissa.

Ed. Ahmavaara: Täällä on jo toinen maalaisliiton puhuja hyökännyt nykyistä valtionhoitajaa vastaan siitä, että hän muka on tahtonut määrätä jälkeläisensä. Pitäisi näiden herrojen pikkuisen muistaa sopimuksiaan. Eduskuntaryhmät sen ovat määränneet eikä valtionhoitaja. Täyttääkseen tätä ryhmäin toivomusta on valtionhoitaja kirjelmänsä tämmöiseen muotoon kirjoittanut ja ollut siis sangen lojaalinen eduskuntaa kohtaan. Mitä muuten tulee tämän asian kulkuun, olen minäkin ollut mukana ja on se tapahtunut niinkuin ed. Nevanlinna on selittänyt. Ed. Alkio väitti, että senaatissa pidetyssä kokouksessa oli ensin herätetty kysymys kenraali Mannerheimistä. Olen ollut mukana senaatin kokouksessa, mutta en ole kuullut tätä kysymystä siellä viritetyn, mutta sen sijaan eduskuntaryhmien taholta tuotiin valtuuston kokouksessa esiin tämä eikä hallituksen taholta. Jos senaatissa on ollut joku kokous tästä asiasta, en tiedä, mutta minä en ainakaan ole ollut sellaisessa kokouksessa läsnä. Kyllä asia on lähtenyt aikuun kokonaan eduskuntaryhmistä eikä hallituksesta.

Ed. Setälä: Ed. Juutilaisen lausunnon johdosta tahtoisin ainoastaan huomauttaa että ed. Alkio mainitsi sekä eronnutta että nykyistä hallitusta, joten sekottaminen ei ole tapahtunut minun puoleltani.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Pyydän että ed. Huttunen jättää kirjallisesti ehdotuksensa.

Puhemies: Vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta on keskustelun kuluessa ed. Alkio ed. Luopajarven kannattamana esittäen erinäisiä perusteluita ehdottanut että eduskunta päättäisi hyväksyä senaattori Svinhufvudin luopumisen ja päättäisi valtuuttaa kenraali Mannerheimin käyttämään korkeinta valtaa ylempänä mainituilla ehdoilla sekä muuten mikäli se ei ennen annettujen asetusten mukaan ole valtioneuvoston päättävänä; niinikään että valtioneuvosto tulee kenraali Mannerheimin ulkomailta oleskelun aikana käyttämään sanottua valtaa perusteluissa mainituilla ehdoilla. Nimitän tätä ehdotusta

ed. Alkion ehdotukseksi. Ed. Huttunen on ehdotanut että eduskunta päättäisi siihen saakka, kunnes uusi hallitusmuoto on päätetty, itse käyttää korkeinta valtaa, joka nyt on kuulunut valtionhoitajalle; toimeenpaneva valta siirtyy valtioneuvostolle, jonka jäsenet eduskunta asettaa ja erottaa. Tätä ehdotusta ei ole kannatettu eikä se sentähden voi tulla äänestyksen alaiseksi.

Puhemies: Myönnetäänkö selostus oikeaksi?

Ed. Paasivuori: Ilmoitin että vastustan Mannerheimin valitsemista, joka on samaa kuin että se ehdotus hylätään.

Puhemies: Tätä ehdotusta ei ole keskustelun aikana esitetty. Minun käsittääkseni ed. Paasivuori ei ole tehnyt mitään suoranaista ehdotusta keskustelun aikana.

Selostus myönnetään oikeaksi.

Puhemies: On siis toimitettava äänestys toisaalta ed. Alkion ehdotuksen ja toisaalta puhemiesneuvoston ehdotuksen välillä.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa on ed. Alkion ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 73 „jaa”- ja 27 „ei”-ääntä; sitä paitsi on jätetty 1 tyhjä lippu.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä korkeimman vallan haltijan P. E. Svinhufvudin luopumisen sekä valtuuttaa kenraali, vapaaherra Carl Gustaf Emil Mannerheimin valtionhoitajana käyttämään korkeinta valtaa, mikäli sitä ei tätä ennen ole siirretty valtioneuvoston käytettäväksi, sekä päättänyt valtuuttaa valtioneuvoston käyttämään mainittua valtaa kunnes vapaaherra Mannerheim on saapunut maahan.

Ed. Paasivuori: Pyydän ilmoittaa etten ole ottanut tähän äänestykseen osaa, koska kumpikin ehdotus sisälsi kenraali Mannerheimin valitsemisen valtionhoitajaksi ja panen vastalauseen tätä vaalia vastaan.

Kiitossanat Senaattori Svinhufvudille.

Puhemiehen ja edustajain noustua seisaalleen lausuu

Puhemies: Tiedän ilmaisevani eduskunnassa vallitsevan käsityksen, kun eduskunnan äsken tekemän päätöksen yhteydessä julkilausun syvän kunnioituksen ja vilpittömän kiitollisuuden tunteet eronneelle korkeimman vallan haltijalle senaattori Svinhufvudille hänen uhrautuvasta ja suuriarvoisesta työstänsä kansamme vapauden ja Suomen itsenäisyyden hyväksi.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan järjestänsä pöydälle seuraavaan istuntoon:

2) Puhemiesneuvoston ehdotus työsuunnitelmaksi täysi-istuntoja ja valiokuntia varten 1918 vuoden valtiopäivillä;

3) Edustajanvaaleja koskevien säännösten muuttamista

tarkoittavan anomusehdotuksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5;

4) Ehdotuksen erinäisten vaalilain kohtain muuttamisesta

sisältävän eduskuntaesityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6;

5) Ehdotuksen laiksi alkoholipitoisten aineiden hankkimisesta lääkinnöllisiin, teknillisiin ja tieteellisiin tarkoituksiin sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1;

6) Valtiollainan ottamista kulkulaitosrahaston tarpeisiin

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6;

7) Leveäraiteisen rautatien rakentamista Matkaselän asemalta Suistamon kautta Suojärvelle

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; ja